

Boom juridisch
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
E info@bju.nl
I www.boomjuridisch.nl

EstateTip

Review

Afl. 2018-37

21 november 2018

Partnerpensioenvoorwaarden. The Devil is in the detail

Het partnerpensioen in de tweede pensioenpijler is een van de verzorgingsvoorzieningen waar na een overlijden een beroep op kan worden gedaan. De Pensioenwet (PW) definieert in artikel 1 het partnerpensioen als:

‘een geldelijke uitkering, die vastgesteld of variabel is, voor de echtgenoot, de geregistreerde partner of de partner, de gewezen echtgenoot, de gewezen geregistreerde partner of gewezen partner *wegens het overlijden van de werknemer of gewezen werknemer;*’ (Curs. FH)

Ook een ex-partner kan recht hebben op partnerpensioen: het bijzonder partnerpensioen van artikel 57 PW. Om voor (bijzonder) partnerpensioen in aanmerking te komen, moet men wel partner zijn (geweest). Dat wil zeggen de echtgenoot, geregistreerd partner of partner in de zin van de pensioenovereenkomst van de (gewezen) pensioendeelnemer/werknemer.

Met de partner in de zin van de pensioenovereenkomst wordt de ongehuwde partner bedoeld. Een van de grote problemen voor ongehuwde partners is het ontbreken in de Pensioenwet en de pensioenreglementen van een uniform ongehuwden partnerbegrip en dus hanteert ieder reglement zijn eigen voorwaarden en eigen ‘partnerbegrip’. Een leek op pensioengebied die ongehuwd samenwoont, loopt de kans te verdwalen tussen al die partnerbegrippen en verschillende voorwaarden. Immers, als bij het begin van de relatie c.q. het aangaan van een samenlevingsovereenkomst al op de voorwaarden voor ‘pensioenpartnerschap’ is gelet, welke ongehuwde let bij bijvoorbeeld een baan- en fondswissel op of (nog) aan de voorwaarden van het nieuwe fonds wordt voldaan?

Maar goed, ook al is men inderdaad ‘partnerpensioenpartner’, dan nog liggen er genoeg beren op de weg. Meest in het oog springt de hier al vaker aan de orde gestelde risicofinanciering (zie *EstateTip Review* 2007-41, 2010-28, 2010-32, 2011-32 en 2017-22) die na een baanwissel of pensionering onverwachte gevolgen kan hebben. Maar ook de korting wegens een te groot leeftijdsverschil kan een ‘verrassend’ effect hebben (zie *EstateTip Review* 2010-16 en 2016-31). Telkens dreigt verval van recht of een minder goede dekking.

Vandaag aandacht voor een uitspraak van de Rechtbank Den Haag (3 mei 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:6194) waaruit blijkt dat er nog meer dekkingsdreigingen een rol kunnen spelen. Kort enkele feiten. De man in kwestie nam vanaf 1993 deel aan de basispensioenregeling van het pensioenfonds. Die basispensioenregeling kent als

standaard *wel* een *ouderdomspensioen*, maar *geen nabestaandenregeling* (nabestaandenpensioen is de term die zowel het partner als wezenpensioen omvat). Zoals al eerder aangestipt (*EstateTip Review* 2010-02 en 2016-23) is het tweede pijlerpensioen een *arbeidsvoorwaarde* en als gevolg daarvan kan – los van cao's e.d. – een werkgever ervoor kiezen om zijn personeel wel of geen pensioenaanbod te doen. En dat pensioenaanbod hoeft dan ook weer niet zowel een ouderdoms- als een nabestaandenpensioen te omvatten. Kortom, niet iedereen in loondienst heeft een tweede pijlerpensioen en zij die het wel hebben, hebben niet per definitie een nabestaandenpensioen.

Terug naar de uitspraak van de Rechtbank Den Haag. Begin 2010 informeert de man bij het pensioenfonds naar de mogelijkheden om een 'nabestaandenverzekering' af te sluiten. Het fonds meldt dat dit kan binnen een half jaar na een huwelijksvoltrekking. In maart 2010 zijn de man en de vrouw met elkaar gehuwd. De man sluit op dat moment (nog) géén nabestaandenverzekering af. In het najaar van 2013 sluit de werkgever van de man een collectieve nabestaandenverzekering af op grond waarvan tien procent van het jaarsalaris als nabestaandenpensioen is verzekerd. Op individuele basis kan die dekking met tien procent respectievelijk twintig procent worden verhoogd. De man die op dat moment een hersentumor had, verzekert bij voor twintig procent en vermeldt zijn ziekte op het aanvraagformulier. In het betreffende pensioenreglement staat in artikel 19, onder meer:

'Bij overlijden binnen 1 jaar na aanvangsdatum van de aldus afgesloten individuele aanvullende nabestaandenpensioenverzekering behoudt het fonds zich *het recht voor de uitkering te weigeren* indien het overlijden (mede) het gevolg is van de gezondheidstoestand van de deelnemer op de ingangsdatum van de aldus afgesloten Individuele aanvullende nabestaandenpensioenverzekering.' (Curs. FH)

Van dit weigeringsrecht is ook melding gedaan in de brief waarbij het fonds de deelname aan de individuele bijverzekering bevestigt. De man overlijdt in oktober 2013. Het fonds keert vervolgens een jaar lang zowel de basisnabestaandenuitkering uit, als het door de man zelf bijverzekerde/aanvullende deel. Na een jaar, ergens in 2014 derhalve, schrijft het fonds aan de vrouw:

'De individuele verzekering nabestaandenpensioen die de [de man] bij ons afsloot heeft een *wachttijd* van een jaar. Dit betekent dat als uw partner overleed aan een ziekte die al bekend was op 1 april 2013 u geen recht heeft op de uitkering vanuit de individuele verzekering. De [man] is *helaas binnen dit wachttjaar* overleden. Wij moeten u daarom vragen de vragenlijst in te vullen en te ondertekenen.' (Curs. FH)

De vrouw vult het vragenformulier in. Ook verleent zij machtiging aan het fonds om inzage te krijgen in het medisch dossier van de man zodat het fonds kan (laten) beoordelen of de man is overleden aan een ten tijde van het sluiten van de overeenkomst 'bekende' ziekte. Toch lukt het de gemachtigde van het fonds niet om de noodzakelijke medische gegevens boven water te krijgen. In januari 2016 wordt aan de vrouw meegedeeld dat de uitkering van het individueel (bij)verzekerde deel wordt stopgezet.

Voor ons is de vraag interessant of het fonds überhaupt een beroep kan doen op de 'uitsluitingsclausule' omdat in artikel 14 lid 2 PW staat:

'[...] *Wachttijden of drempelperioden zijn niet toegestaan* voor het nabestaandenpensioen en het arbeidsongeschiktheidspensioen. [...]' (Curs. FH)

En in de brief van 2014 rept het fonds zelf over ‘wachttijd’ en ‘wachtjaar’.
Uitleg over de achtergrond van artikel 14 PW alsmede van de begrippen wachttijd en drempelperiode treffen we aan in de parlementaire geschiedenis (*Kamerstukken II* 2005/06, 30413, 3, p. 184-185) bij wat destijds artikel 13 PW was:

‘Deze bepalingen zijn opgenomen om te bewerkstelligen dat indien er een pensioenovereenkomst wordt gesloten, *de verwerving van pensioen ook tijdig begint*. Daarbij is gekozen voor de leeftijd van 21 jaar. Dat betekent dat iedere werknemer van 21 jaar en ouder pensioen verwerft indien zijn werkgever een pensioenregeling heeft en de werknemer behoort tot de groep werknemers voor wie deze pensioenregeling geldt (zie ook paragraaf 3.2.2 van de toelichting). [...]’ (Curs. FH)

En:

‘[...] Met de termen «wachttijd» wordt in de praktijk en in dit tweede lid bedoeld op een periode waarin een werknemer al *wel in dienst is maar waarin hij nog geen pensioen opbouwt*. De wachttijd blijft buiten beschouwing voor de pensioenopbouw. Met de term «drempelperiode» wordt *eveneens bedoeld op een periode waarin een werknemer al in dienst is maar waarin hij nog geen pensioen opbouwt*. De drempelperiode wordt echter wél in aanmerking genomen voor de pensioenopbouw wanneer een werknemer pensioen gaat opbouwen.’ (Curs. FH)

Aha, de wachttijd van artikel 14 lid 2 PW is van een geheel andere orde dan de ‘weigeringsperiode’ in artikel 19 van het reglement. Daar is immers veeleer sprake van een ‘uitsluitingsgrond’.

Over het verweer van de vrouw dat het fonds zich wegens strijd met artikel 14 lid 2 PW niet op artikel 19 van het reglement kan beroepen, oordeelt de Rechtbank Den Haag:

‘4.2 [...] Dit verweer wordt verworpen. Uit de tekst van de uitsluitingsclausule volgt immers *geen wachttijd voor de ingang van de dekking*. Voorts is gesteld nog gebleken dat de uitsluitingsclausule feitelijk wordt toegepast als een wachttijd voor de ingang van dekking. Zoals door gedaagde onbetwist is gesteld, bestaat onder de uitsluitingsclausule direct dekking en wordt *slechts beoogd te voorkomen dat er een recht op uitkering bestaat indien er geen of onvoldoende sprake is van een onzekere gebeurtenis*. Een clausule met een dergelijke strekking is naar het oordeel van de kantonrechter *toegestaan en niet strijdig met artikel 14 lid 2 van de Pensioenwet*. [...]’ (Curs. FH)

Het fonds mag een beroep doen op de uitsluitingsgrond. Een oordeel dat volgens de rechtbank niet anders wordt doordat in correspondentie ten onrechte de foutieve term ‘wachttijd’ is gebruikt.

Overigens, in de uitspraak van de rechtbank wordt veel aandacht besteed aan de voor ons minder relevante kwestie of de vrouw voldoende medewerking heeft verleend aan het fonds om de noodzakelijke medische gegevens te achterhalen. Mede omdat de vrouw ter zitting heeft verklaard iedere (verdere) medewerking aan een onderzoek naar de doodsoorzaak te weigeren, is dat naar de mening van de rechtbank, niet het geval.

De rechtbank wijst dan ook de eis van de vrouw af om zowel het basis- als het individueel bijverzekerde deel van het nabestaandenpensioen (weer) aan haar uit te keren.

Voor de planner is de uitspraak een nuttige reminder dat voor het nabestaandenpensioen per pensioenfondsen en per pensioenregeling eigen/afwijkende voorwaarden kunnen gelden. Het behoeft geen betoog dat die voorwaarden onder omstandigheden afbreuk kunnen doen aan een 'verwachte dekking/verzorging' na overlijden. Een blik op die voorwaarden is derhalve aan te bevelen.

Tot volgende week!

Mr. F.M.H. Hoens

ScholsBurgerhartSchols

Boomjuridisch

www.scholsburgerhartschols.nl www.boomjuridisch.nl

© 2018 Boom juridisch | ScholsBurgerhartSchols

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *EstateTip Review* aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid.